

Handläggare
Charlotte Gredenberg
Telefon: 08-508 244 52**Till**
Skärholmens stadsdelsnämnd
2018-10-26

Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat

Svar på remiss från kommunstyrelsen (dnr KS 2018/430)

Förvaltningens förslag till beslut

Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens svar på remissen Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Susanne Leinsköld
StadsdelsdirektörBritt Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har av kommunstyrelsen fått remiss gällande ”Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat”.

Stadsledningskontoret har tillsammans med berörda nämnder tagit fram ett förslag till en stadsövergripande matstrategi. Strategin ska ge tydlig vägledning och lägga grunden för ökad insikt och kunskap hos stadens medarbetare och brukare. Stadens verksamheter ska sträva efter att servera god och hälsosam mat som också är bra för klimatet. Matstrategin kommer att brytas ner till konkreta riktlinjer för förskola, grundskola och gymnasiet. För de äldre kommer en kostpolicy att utformas.

Förvaltningen ser positivt på förslaget till strategi då det kommer att skapa en likvärdighet i staden gällande mat. Förvaltningen önskar dock att kommande riktlinjer för förskolan förtydligar stadens syn på servering av vegankost till barn. Vidare anser förvaltningen 2016 att inom äldreomsorgen behöver det användas animaliska produkter för att säkerställa ett högt energiintag hos äldre även om det inte alltid är bäst ur klimatsynpunkt.

Bakgrund

Av kommunfullmäktiges budget för 2018 framgår att kommunstyrelsen med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden samt servicenämnden ska ta fram en övergripande matstrategi för bättre folkhälsa och minskad miljö- och klimatpåverkan. Kommunstyrelsen ska även i samarbete med servicenämnden utreda hur en samordningsfunktion för stadens mat och måltider kan se ut och var den kan placeras.

Stadsledningskontoret har under våren 2018 i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, servicenämnden, utbildningsnämnden, äldre- och familjenämnden och Farsta stadsdelsnämnd tagit fram förslag till Strategi för God, Hälsosam och Klimatsmart mat samt utrett en samordningsfunktion.

Ärendet

Idag finns en kostpolicy för Stockholms stads äldreomsorg som antogs av kommunfullmäktige 2008. Det finns även riktlinjer för måltider inom stadens grundskolor som antogs 2012 av utbildningsnämnden. Dock finns ingen samlad strategi för stadens mat och måltidsverksamhet som säkerställer gemensamma målsättningar och förhållningssätt, ett likvärdigt och jämlikt utbud i stadens verksamheter samt system för en sammanhållen uppföljning.

Stadsledningskontoret har tillsammans med berörda nämnder tagit fram ett förslag till en stadsövergripande matstrategi. Strategin ska ge tydlig vägledning och lägga grunden för ökad insikt och kunskap hos stadens medarbetare och brukare. Matstrategin kommer att brytas ner till konkreta riktlinjer för förskola, grundskola och gymnasiet. För de äldre kommer en kostpolicy att utformas.

Strategin gäller alla stadens verksamheter, och kan tillämpas oavsett om måltiderna utförs i egen regi eller av entreprenör. Strategin ska ligga till grund för förfrågningsunderlag vid upphandling av måltidstjänster och arrangemang som anordnas i staden. Bra måltider förutsätter en heltidssyn och genom de offentliga måltiderna för barn, unga, vuxna och äldre finns en möjlighet att bidra till en mer jämlik folkhälsa.

Stadens matstrategi ska bidra till:

- bättre folkhälsa
- minskad miljö- och klimatpåverkan
- goda, varierade och näringsriktiga måltider som håller hög kvalitet,

- likvärdiga måltider och ett jämnt måltidsutbud,
- att maten är integrerad och stärker matens betydelse i verksamheterna,
- säkra livsmedel för alla samt
- ge vägledning, visa på strategiska prioriteringar och belysa utvecklingsområden för stadens måltider.

Stadens verksamheter ska eftersträva Livsmedelsverkets övergripande målsättning kring de offentliga måltider som serveras för att främja folkhälsan; jämlik hälsa, välbefinnande och hållbar utveckling. Livsmedelsverkets måltidsmodell ska därför utgöra utgångspunkten för att främja samsynen på hälsa, kvalitet, hållbarhet, säkerhet, trivsamt och pedagogiska aspekter.

Stadens verksamheter ska sträva efter att servera god och hälsosam mat som också är bra för klimatet genom att:

- Äta mer frukt och grönt, rotfrukter, fullkorn och baljväxter
- Minska användandet av kött och mejeriprodukter
- Handla efter säsong
- I möjligaste mån välja ekologiskt producerat
- Minska svinnet i kök, vid servering och på tallriken
- Välja kött och fisk med omsorg
- Använda Världsnaturfondens guide för kött och fisk

De verksamheter som inom staden erbjuder måltider ska sträva efter att erbjuda minst två fullgoda huvudrätter, varav en vegetarisk. Strategin betonar vikten av att följa upp synpunkter och önskemål om ett varierat utbud för att kunna möta efterfrågan på lakto-ovo vegetariska och veganska alternativ.

Matstrategin ska integreras med stadens system för styrning och uppföljning (ILS) och definieras i nämnders verksamhetsplanering. Måttet om andelen ekologisk mat i verksamheterna föreslås kompletteras med ett mått om minskad klimatbelastning samt mått för att följa upp matsvinnet.

För att öka kompetensen inom matområdet ska riktade utbildningar för olika personalgrupper genomföras. Kompetensen är av stor vikt i alla led, så som matlagning, näringslära, specialkost, ekologi, livsmedelssäkerhet, bemötande samt hållbar utveckling.

Strategin betonar problematiken i att staden inte är egna producenter av livsmedel. Det är därför viktigt att föra vidare strategins ambitioner inom klimat- och miljöområdet. Att exempelvis minska animaliskt protein till förmån för vegetabiliska

behöver kommuniceras till leverantörer så att tillgången till önskade produkter säkras.

För att säkerställa implementering uppföljning, kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte av strategin föreslås att ett nätverk bildas inom staden som leds av utbildningsnämnden. Nätverket ska bland annat utveckla arbetet med livsmedelsupphandlingar samt utforma en gemensam stadsövergripande webbplats med informations- och stödmaterial.

Jämställdhetsanalys

Idag finns det stora skillnader i folkhälsa beroende på var i staden du bor. Att de måltider som serveras i stadens egna verksamheter håller likvärdig kvalitet i hela staden har därför särskilt stor betydelse. I Skärholmens stadsdelsnämndsområde är den förväntade medellivslängden för kvinnor och män kortast i staden. Kvinnor har en medellivslängd på 83 år vilket kan jämföras med kvinnor på Östermalm som har en medellivslängd på drygt 86 år. Männen i Skärholmens stadsdelsnämndsområde har en medellivslängd på 78 år vilket kan jämföras med medellivslängden för män på Östermalm som är 82 år. Att redan i förskolan skapa goda matvanor och kunskap kring hälso- och miljöfrågor blir därför extra viktigt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på avdelningen förskola och fritid i samråd med avdelningen för äldre, personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på förslaget till en strategi då det kommer att skapa en likvärdighet i staden gällande mat. Vidare instämmer förvaltningen i vikten av att redan i förskolan skapa goda vanor för att främja folkhälsan och utjämna skillnader.

Strategin betonar vikten av att följa upp önskemål om olika former av kost. Förvaltningen ser svårigheter med att möta samtliga önskemål om kost i förskolan. I dagsläget serverar förskolorna i Skärholmens stadsdelsnämndsområde inte vegankost då denna är svår att näringsberäkna för barn. Förvaltningen anser att de riktlinjer som utformas kring vegankost behöver vara tydliga för förskolan.

Förvaltningen anser att det är positivt att sträva efter att servera mat som är bra för klimatet. Inom äldreomsorgen används dock animaliska fetter, i form av smör och grädde, för att säkerställa ett högt energiintag och minska risken för undernäring. Animaliska

mejeriprodukter har en högre fetthalt och för individer som äter små portioner är det nödvändigt trots att dessa fetter inte är det klimatsmartaste alternativet.

Förvaltningen ser fördelar med att komplettera uppföljningen gällande andel ekologiska livsmedel med ett mått om minskad klimatbelastning samt mått för att följa upp matsvinnet. I Skärholmens stadsdelsnämndområde ingår förskolornas kockar i ett gemensamt nätverk där klimatsmart matlagning och matsvinn är ett pågående utvecklingsarbete. Den föreslagna matstrategin överensstämmer med förvaltningens ambitioner.

Bilagor

1. Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat
2. Remissbrev kommunstyrelsen
3. Tjänsteutlåtande Stadsledningskontoret